

7.9a Cesty – pokračování

[Na začátek kapitoly](#)

Budu pokračovat ve vzpomínání na zahraniční cesty a závěr kapitoly bych rád věnoval dovoleným tráveným v Česku, také hezkým a méně namáhavým. Jak už jsem se zmínil, v letech 1994 a 1995 jsme byli na pozvání Slávka Procházky účastníky 10denních biblických kursů (od úterka do následujícího čtvrtka; pondělek, resp. pátek byly na příjezd a odjezd) v misijním středisku **Edelweiß** u dolnorakouského **Heiligenkreuzu** při silnici do osady **Sattelbach**. V Edelweisu se konaly biblické kursy s americkými lektory, pořádala je organizace **TCM (Towards Christ Mission)**, mající blízko ke Křesťanským sborům. Sloužily jednak jako nástavbové studium vysokoškolsky vzdělaným křesťanům, kteří po absolvování úplného cyklu těchto kursů se stali kvalifikovanými kazateli (představuji si, že zpravidla nikoli profesionálními, usuzuje podle praxe našich Křesťanských sborů, kde kazatelství není placeným zaměstnáním), jednak se jich účastnily skupiny křesťanů z různých postkomunistických zemí, aby prohloubili své biblické či teologické vědomosti a i získali příležitost se setkat s americkým způsobem výuky. Při naší první návštěvě Edelweisu r. 1994 tam byla asi dvacetičlenná skupina z České republiky a možná trochu méně početná z Bulharska. Každá z těchto skupin měla své přednášky tlumočené z angličtiny do jejich jazyka. Nemýlím-li se, česká skupina se věnovala první polovině Starého zákona, bulharská druhé. S Evi jsme si řekli, že by bylo zajímavější poslouchat různé lektory, a tak já jsem chodil na přednášky s Bulhary a snažil se (ku podivu celkem úspěšně) pochytit výklad v angličtině, pokud jsem něčemu nerozuměl, dalo se něco pochytit z bulharštiny, zvláště poté, co jsem si zvykl na její zvláštní a pro slovanský jazyk neobvyklé členy podstatných jmen. S profesorem Dr. Davidem Reecem¹ jsem si dobře rozuměl a po několik roků po ukončení kursu jsem příležitostně od něho dostával literaturu týkající se životního prostředí. S Čechy a Bulhary tam byl posluchač z Estonska, který procházel celým cyklem přednášek.

Při našem prvním pobytu jsme byli ve středisku TCM spolu s Procházkovými a Staňkovými; přednášky do češtiny překládali střídavě **Slávek Procházka** a **Rostá Matulík**. Středisko je v tichém údolí jižně od Heiligenkreuzu a je tvořeno několika různě starými a do prostřední hezky zapadajícími stavbami a k jeho vybavení patří bazén a prostor pro sport. Přednášky byly dopoledne i odpoledne, obědvalo se u stolů v jídelně, zasedací pořádek u stolů se měnil; stoly byly asi pro 8 lidí a servírovalo se v mísách pro jednotlivé stoly. K mytí nádobí sloužila myčka, ovšem práce kolem ní, zvláště uklízení, dělali účastníci kursu, a to nejen posluchači, ale i vyučující. Na naše poměry neobvyklé! Ale společensky velice užitečné.

¹ David Reece; "české" skupině přednášel Dr. Mark Mangano

V neděli byly bohoslužby, podle křesťanskosborového zvyku nejprve shromáždění k Večeři Páně (od 9:30 h) a pak – od 10:30 h – bohoslužba se zpěvy a kázáním. Večeři Páně předsedal správce střediska kazatel Harlan Kinkade a spoluvysluhovali jsme já se Slávkem Procházkou (tenkrát jsem ještě v naší církvi neměl presbyterskou ordinaci, jen pověření pro výpomocného kazatele).

Úterek v druhém týdnu byl věnován návštěvě Vídně. Cesta byla organizována velice racionálně. Byli jsme odvezeni auty k Ikeji ve Vösendorfu na jižním okraji Vídně, odkud jsme použili autobus, který pro zákazníky z Vídně provozuje Ikea, přičemž při cestě z Vídně k obchodnímu středisku rozdají jízdenky, které pro cestu do Vídně musejí být opatřeny razítkem z Ikey. V Edelweisu mají zásobu orazítkováných lístků, na něž jsme se dostali do Vídně a pro cestu zpět jsme si vyzvedli jízdenku, navštívili Ikeu, což pro nás bylo zajímavé, protože v té době u nás ještě obchody neměla, a autobusovou jízdenku si nechali orazítkovat. Z návštěvy Vídně největší dojem na nás udělal dům od architekta Hundertwassera.

Pobyt v Edelweisu v roce 1995 probíhal podobně. Bylo příjemné, že tam přijeli (autem) i **Jára a Dani Slugovi**. Tentokrát jsem se od české skupiny neodděloval, nicméně chtěl jsem vše sdílet s Evinkou i se Slugovými². Ve volných chvílích jsem s Járou hrával pingpong; on to hraje lépe než já, ale věřím, že jsme si oba zahráli. V neděli odpoledne nás vzali autem do nejbližšího města – lázní Badenu. – Snad při obou pobytech jsme navštívili velký známý, snad nejstarší rakouský cisterciácký klášter v Heiligenkreuzu, kde mají pro návštěvníky i bohatě zásobené knihkupectví; německé knihy jsou však u Čechách dost dostupné, a tak jsem jim utržit nedal.

Kurs probíhal ve velice teplém počasí, takže o bazén byl velký zájem a opalovací krémy byly hojně využívány, což ovlivnilo kvalitu vody v nazénu natolik, že jsem dostal zánět zvukovodu, a nezbylo než odjet do Prahy předčasně (místo pátku asi ve středu). Cesta vlakem EC – tedy nejvyšší kvality – byla velice nepříjemná, někde na Moravě se porouchala lokomotiva, což znamenalo, že klimatizace nebyla funkční, a průvodčí okna neotevřel (nevím, zda to nešlo, či on to neuměl, či prostě byl protivný a nechtěl). V Praze jsem hned zamířil do Vinohradské nemocnice na ORL, kde jsem prokázal, že opravdu sluchové problémy mám. Téměř jsem neslyšel na jedno ucho, takže bylo zkreslené prostorové vnímání sluchu; když mě volali, tak jsem to slyšel, ale dobýval jsem se do úplně jiných dveří, než z kterých zaznělo mé jméno.

Oba pobytu v Edelweisu byly věnovány Starému zákonu, ovšem v obou případech teologie přednášejících byla orientována ke Kristu. Na Edelweiss vzpomínám rád. Jak výuka, tak i setkání se sestrami a bratry byla duchovním obohacením. A snad se trochu i ta naše angličtina zlepšila. Jen je mi smutno, že ani

² Jak to bylo s překladem v druhé skupině, ani nevím. Byli v ní Poláci, Ukrajinci a Chorvati. V naší skupině přednášel Dr. Paul Kissling, s nímž jsem opět absolvoval druhou polovinu Starého zákona, druhá skupina probírala obecný pohled na Starý zákon.

jeden z milých tlumočnicků už nežije, ač oba byli mladší než já; oba odešli mezi 50. a 60. rokem života (Slávek 1998, Rosťa 2020).

Automobilisté se v Edelweißu pochvalně zmiňovali o rozlehlém dolnorakouském klášteře Melk³. Docela jsem zatoužil jej vidět, a poněvadž jsem Radunce dlužil jednu cestu do ciziny a doba se změnila, takže dostupnou cizinou nebylo jen východní Německo, pozval jsem ji roku 1997 na dvoudenní cestu do Rakouska. Pro nocleh jsme si vyhlédli nové dolnorakouské hlavní město **Sankt Pölten**, kde nás čekalo zklamání, že jsme nenašli přívětivou informační kancelář, kde by nám zajistili ubytování odpovídající našim přáním. Místo ní tam byl automatický informátor – tabule s fotkami a adresami hotelů a telefonem umožňujícím hotely obtelefonovat (tuším, že byl zdarma). Německy mluvit tváří v tvář a německy telefonovat – to je veliký rozdíl. Místo příjemného vyřizování v kanceláři jsem musel překonat nechuť telefonovat, vzít v úvahu informaci z panelu a něco sehnat. A tak jsme trávili noc v hotelu, který byl umístěn v části činžáku, příjemně v centru, ale k mému značnému a Radčinu kolosálnímu zděšení byl s manželskou postelí. Nedalo se nic dělat, víc nebylo v mých silách. Ze Sankt Pöltenu (Sv. Hypolita) jsme zajeli do **Melku** a prohlédli jsme si klášter zvnějšku. Na poslední chvíli jsme si všimli, že zavírají o hodinu dříve, než jsme předpokládali, a tak jsme do vnitřního otevřeného prostoru jen nakoukli, přičemž radost z toho, že jsme jen se štěstím unikli zavření za branami mohutné středověké stavby (což by bylo ještě horší než svatohypolitská manželská postel) převažovala nad zklamáním, že z této památky uvidíme méně, než jsme předpokládali. Ale mé přání medlícký klášter vidět "in natura" se splnilo.

Zajímavá byla procházka městem Sankt Pölten, které se r. 1986 stalo hlavním městem Dolního Rakouska, a tak Vídeň neplnila současně funkci celé spolkové republiky, tak jedné spolkové země. Kromě centra s nádražím mě velice zaujalo nově vystavěné architektonicky zajímavě řešené správní a administrativní centrum Dolního Rakouska.

Při cestě domů jsme udělali ještě jednu zastávku v Horním Rakousku, a to u mně už známého a Radkou vždy vítaného MacDonalda v Linci.

Na naše přání navštívit **Španělsko** jsme nezapomněli. Roku 2001 uplynulo 30 let od naší svatby, a tak jsme si říkali, že cesta na Iberský poloostrov by byla hezkou oslavou výročí. A šlo by už jen o cestu ve dvou. Vždyť Jitunka i Petrunka už byly vdané! Petrunka s Radunkou a ještě s Kájou Matějkou navštívily ony kraje už v roce 1998. A tak nám mohly dát užitečné rady. A k tomu jsme hodně příruček prostudovali, do dopravní knihovny v Hyberské ulici jsem chodil studovat španělský a portugalský jízdní řád. Maximalistické představy jsme postupně redukovali. Leccos jsme nechávali otevřené, včetně opatřování noclehů. Hrubá představa byla objet poloostrov ve smyslu pohybu hodinových ručiček, přičemž stěžejní měla být

³ Český název Medlík, odvozený z latinského Medilica, se nepoužívá.

Andalusie především s Granadou, něco v Portugalsku a něco ze severu Španělska (snad Burgos). Tam i zpět jsme se rozhodli jet přes Francouzskou riviéru (ale v noci), abychom co nejvíce využili volné jízdenky (co nejkratší jízda Francií, nejezdit přes Německo ani přes Švýcarsko). Z Prahy jsme vyjžděli dopoledne, abychom večer byli v Kufsteinu (peáž ze Salzburgu přes Německo na rakouské jízdenky). Když jsme se onoho dne probudili, tam mě úděsně bolela záda. Radunka nás jela doprovodit a vzala můj velký a těžký batoh. Na základě italské zkušenosti z roku 1992 jsme doufali, že se to nošením batohu spraví. A tak nakonec záda byla problémem jen při čekání v Kufsteinu, kde jsem nevěděl, jak se uvelebit, a pak při nástupu do vlaku jedoucího přes Veronu do Janova. Vlak byl hodně plný, ale usadili jsme se a z Verony už jsme jeli pohodlně. Janov jsme si po 9 letech rádi připomněli a odtud odjeli do **Ventimiglie** (XXmiglie), odkud jsme měli pokračovat již francouzským vlakem. V XXmiglii jsme se zašli podívat na pláž; těšil jsem se, že si tam po namáhavé cestě s havarovanými zády dopřeji kafičko. Tak se také stalo, jenže místo očekávaného šálku jsem dostal jakýsi trochu větší náprstek s obsahem sice chuťově skvělým, ale kvantitativně zcela nevyhovujícím. Zkrátka, poznávat svět znamená nejen vidět krásná místa, nýbrž také občas prožít nějaké to rozčarování.

Ve francouzském vlaku jsme chtěli spát, což jsme více méně dodrželi, nicméně byl jsem rád, že jsem registroval zastavení v podzemním nádraží (či zastávce) Monaco – Monte Carlo, kteréžto knížectví se tak dostalo mezi námi navštívené státy, registroval jsem i Marseille, tuším, že tam měl vlak úvrať (že jen tuším, svědčí o celkem dobré kvalitě spánku cestou), francouzskou pohraniční stanici Cérbere jsem prospal, takže probuzení přišlo až v katalánském Port Bou. Tam jsem se marně pokoušel získat razítka do pasů, abychom v případě potřeby mohli prokázat, že nejsme ve Španělsku déle než 30 dnů, což byla maximální délka pobytu bez visa. Po žádných dokladech se nás nikdo neptal ani při přejezdu mezi Španělskem a Portugalskem, ani při návratu ze Španělska v Cérbere; myslím, že pasy jsme na cestě potřebovali jen k ubytování.

Z Port Bou jsme jeli elektrickou motorovou klimatizovanou jednotkou do našeho prvního cíle – **Barcelony**. Tam jsme si chtěli koupit místenku na rychlík do Andalusie, prohlédnout si chrám Sagrada Família a i další Gaudího stavby a vidět staré město. Plán nám celkem vyšel, až na zmíněný první cíl. Na nádraží bylo několik pokladen, u nich fronty, a zřejmě lidé čekali na to, aby se dověděli, že místenky nejsou. Neuspěv s andaluskými cíli jsem se ptal na další, ale vypadalo to beznadějně, vše vyprodáno. Pokladní nebyla ochotna říci, kam tedy místenku má. Nakonec se jeden cíl našel: Salamanca. Měl však jeden velký nedostatek: příjezd ve 2 hodiny po půlnoci. Co bychom tam v takovou dobu dělali? Napadl mě skvělý nápad: nedojet až do Salamanky, nýbrž vystoupit před půlnocí v **Burgosu**. Jeli jsme přes Zaragozu, přiblížili jsme se k Baskicku, bylo na co koukat ale asi větším zážitkem než krajina kolem byly dveře od záchodu, údajně ovládané tlačítky, avšak zřejmě obdařené jakýmsi autonomním rozhodovacím programem, který působil tak, že občas se dveře obsazeného a využívaného záchodu z ničeho nic otevřely. Vagón ovšem kromě tohoto

záporu měl jednu přednost: přestavitelná sedadla tak, aby bylo možno sedět vždy ve směru jízdy, což jsme si v Mirandě de Ebro mohli vyzkoušet. V Burgosu cestou z nádraží do centra jsme se doptali na hotel a tam skutečně pro nás nocleh měli. Rozradostnění z tohoto úspěchu jsme se vydali ještě na noční procházku městem, aniž bychom si pořádně zapamatovali, kde bydlíme. Když už jsme si řekli, že by stálo za to využít zajištěný nocleh k odpočinku, uvědomili jsme si, že pořádně nevíme, kde jsme. Bylo to napínavé, ale hotel jsme po nevelkém bloudění našli a strávili v něm druhou noc na území Španělska.

Jak jsem líčil chvíle napětí v hale nádraží Barcelona-Sants (hlavní nádraží katalánské metropole,), zakončené úspěchem s místenkami na následující, byť ne na jih, nýbrž na západ, tak jsem přeskočil pobyt v Barceloně, abych se hned zmínil o jejich využití.

V **Barceloně** jsme prostřednictvím nádražní informační kanceláře našli nocleh. Při našich skromných finančních možnostech jsme se k hotelu vydali pěšky, byl asi ve třech čtvrtinách cesty od nádraží k chrámu Sagrada Família, což představovalo zhruba 4 km chůze. Křižovatky se zkosenými rohy bloků domů sice přidávají k výstavnosti města, ale protivně prodlužují délku chůze batohy obtěžkaným poutníkům. Barcelonu jsme trochu prochodili, viděli jsme exteriéry několika Gaudího staveb, ve Starém Městě (Casc Antic) katedrálu a byli uvnitř stále nedostavěného snad nejvýraznějšího symbolu Barcelony – chrámu Sagrada Família. Tenkrát to šlo, aniž bychom stáli v nějaké výrazné frontě. Vidět interiér i exteriér této úžasné stavby bylo silným zážitkem. Poněkud sobecké potěšení jsem měl z toho, že většina informačních nápisů uvnitř byla jen v katalánštině (jeden zas byl jen německy, tam šlo o něco jako dík německému sponzorovi). Evince jsem informace rád a celkem úspěšně překládal.

Povídání o nějakých 26 hodinách strávených v katalánské metropoli zakončím zmínkou, že jsem si tam koupil suvenýr – knihu. Nebyla v katalánštině, nýbrž ve španělštině (kastilštině), a šlo o překlad z portugalštiny. Napsal ji bývalý františkán Leonardo Boff, výrazný představitel nemarxistické větve teologie osvobození. Když píšu tyto řádky, jsem rozhodnut si *Hablemos de la otra vida (mluvme o jiném životě)*⁴ přečíst někdy v dohledné době znovu.

Vrátím se však do **Burgosu**, abych zmínil dva nezapomenutelné zážitky. Tím prvním byla katedrála, při pohledu na niž jsme si uvědomili, že pražský Svatý Vít v porovnání s ní ztrácí svou velkolepost. A ten druhý byl úplně jiného druhu. Burgos jsme procházeli dopoledne a bylo nám tam opravdu zima, teplota vzduchu asi o moc nepřesahovala 10 °C. Nebyli jsme na něco takového připraveni a já jsem dokonce (říkal jsem si, že lehkomyšlně, ale pak už nás zlobilo jen horko) vyhodil v Barceloně dlouhé kalhoty poté, co jsem si na nich udělal skobu.

⁴ Originál: Vida para além da morte (Život za hranicemi smrti)

Odpoledne pak jsme se celkem bez problémů přemístili vlakem přes Valladolid do **Salamanky**, a tam zas osvědčeným způsobem získali nocleh. Byl to třetí nocleh ve Španělsku a příjemné bylo zjištění, že ceny noclehů tvoří klesající posloupnost. O celém našem pobytu na Pyrenejském poloostrově podobné tvrzení sice neplatilo, ale nebylo o mnoho horší: posloupnost cen noclehů byla nerostoucí.

Salamanku jsme vnímali jako přívětivé univerzitní město. Určitým problémem byly záchody, ale vždy jsme to nějak s pomocí restaurací a McDonalda vyřešili. Hotel jsme měli blízko nádraží, do centra se šlo podle trati k jihozápadu, na jeho kraj to bylo něco málo přes 1 km. Město se starou a novou katedrálou, univerzitou, mnoha kostely, centrálním čtvercovým náměstím Plaza Mayor, do něhož se musí vejít některou z bran v domech a které je zcela bez aut, a s mnoha zajímavými stavbami, jsme si užili. Měl bych se ještě zmínit, že podobně jako v Barceloně, i zde jsme pobyt začali u místekové pokladny. Byly tam dvě, jedna s frontou, kde komunikovali v cizích jazycích, a druhá bez fronty, vyžadující používání španělštiny. Moudře jsem vybral tu bez fronty, podařili se mi na pozdní večer druhého dne koupit místenky do Lisabonu. Reálný se ukázal předpoklad, že k cestě z Lisabonu do Andalusie žádné místenky nebudeme potřebovat, ale dál na sever by to bez místenky nešlo. Podařilo se koupit 2 místa (sice ve stejném voze, avšak nikoli vedle sebe) z Cordóby do Barcelony, avšak museli jsme jet o den dříve než jsme původně chtěli. Na granadskou Alhambru jsme už rezignovali, v Andalusii jsme počítali s návštěvou Sevilly a Córdoby, dřívější návrat na sever tak vedl ke zkrácení pobytu v Portugalsku.

Ze Salamanky jsme vyjeli kolem půlnoci rychlíkem pařížským do **Lisabonu**, kde nás na nádraží čekalo překvapení, které jsme původně přijímali s rozpaky, ale nakonec se ukázalo být velice příjemným a užitečným: Pracovník (snad majitel) hotelu nabízel nocleh spolu s odvozem autem. A tak jsme získali příjemné bydlení (asi 3 noclehy) na jednom z kopců celkem nedaleko centra, kde asi největším zážitkem byl stav elektroinstalace: otevřená krabice s živými dráty nedaleko sprchy, probíjející lampičky v pokoji. Vzpomněli jsme si na úsloví našich mladších dcer po jejich návratu ze samého jihozápadu Evropy: "To by se ani v Portugalsku nemohlo stát".

Lanovky v Lisabonu

Lisabon se nám líbil, vnímali jsme neobyčejně kopcovatý terén, několik ulic s lanovkami, rádi jsme se dívali na fasády částečně nebo úplně obložené "azulejos", tedy ozdobnými malovanými kachličkami, na jejichž vzorech sice modrá⁵ barva převládá, avšak vyskytují se tam i jiné barvy, obdivovali jsme se některým stavbám v centru (např. nádraží Rossio, jehož majestátní budova musí být vysoká, poněvadž kusé kolejiště je o mnoho výše než vchod z Náměstí knížete z Cadavalu). Líbilo se nám na pevnosti Sv. Jiří s krásnými výhledy, se zájmem jsme navštívili zbytky velkého kostela, zničeného r. 1755 při jednom z největších zemětřesení v historii světa. Navštívili jsme i dvě botanické zahrady, jednu v centru Lisabonu a druhou v Belému⁶, kde jsme samozřejmě nevynechali návštěvu známě Belémské věže a prohlédli jsme si i námořní muzeum v klášteře Sv. Jeronýma (Mosteiro dos Jerónimos). Belém je západní předměstí Lisabonu při širokém námořní dopravě sloužícím dolním toku řeky Tejo (šp. Tajo). Nábřeží od centra Lisabonu k západu má své velké kouzlo. Lisabonu a na něj navazujícím předměstím patří pravý (severní) břeh; dominantou tam je na

⁵ Ve portugalské i ve španělské *azul* znamená modrý, slovo *azulejo* se používá v obou těchto jazycích, byť výslovnost je podstatně odlišná. Docela obecně platí, že psaná španělština a portugalská jsou si velmi blízké, zejména když přijmeme "transformační pravidla" (např. portugalskému koncovému *-ão* odpovídá španělské *ón*), avšak výslovnosti jsou dost odlišné (*azuléžo* proti *asulécho*)

⁶ *Belém* je portugalský název pro biblický *Betlém*

levém břehu vysoko se tyčící socha Krista. Řeku překonává moderní dálniční most; kdo cestuje vlakem z Lisabonu na jih však běžně použije převoz do Barreira, kde je hlavové nádraží, odkud lze jednoduše cestu uskutečnit. Železniční most jsme kus dále po proudu viděli, nevím, zda byl jen pro nákladní dopravu, každopádně pro náš odjezd z Lisabonu byl nejvhodnější převoz a rychlík z Barreira.

Ještě však chvíli u našeho lisabonského pobytu zůstanu. Podnikli jsme odtud dva vlakové výlety na západ. Z nádraží Cais do Sodre, ležícím u Teja, jsme dojeli lokálkou do přímořských lázní **Cascais**, kde jsme si užili atmosféru přímořského letoviska, a odtud jsme autobusem dojeli k nejzápadnějšímu místu pevninské Evropy – k mysu Roca (**Cabo da Roca**), svou zeměpisnou délkou $-9,5^\circ$ se stal pro Evinku i pro mne i nejzápadněji navštíveným místem (šířka zde je $38,78^\circ$). A místo, kde lze tento délkový extrém prožívat, je nad mořem ve výšce 140 m; úžasné na koukání, ale vůbec ne na koupání. Silnice tam vede, ale moře je pod strmou skálou. Z Cabo da Roca jsme se vrátili opět přes Cascais,

Druhý náš výlet vedl do Sintry. Jméno tohoto města jsem znal z nejstaršího portugalského kriminálního románu *O Mistério da Estrada de Sintra*⁷, a věděl jsem, že stojí za vidění. Lokálka tentokrát vyjížděla z Rossia a ve vlaku jsme my běloši snad byli v menšině. Se zájmem jsem z vlaku věnoval pohled slavnému stadiónu Benfica. Město **Sintra** nás nezklamalo, jen zde až příliš moc na nás dolehlo horko. V zámku známém dvěma specifickými věžemi, které jsou komíny z černé kuchyně, byl docela příjemný chládek. Na to, abychom ještě došli na hrad na vysokém kopci nad městem, nám už nezbývaly síly. Nicméně dojmů bylo dost.

Sintra

⁷ *Tajemství silnice do Sintry, autoři Eça de Queirós a Ramalho Ortigão.*

Byl bych se rád ještě podíval do univerzitního města Coimbry, jímž jsme cestou ze Salamanky jen v noci projeli, či do poutního místa Fatimy, na něž velice v dobrém vzpomínala Marta Heroldová, ale chtěli jsme vidět i Andalusii a datum na místence bylo dané. A tak jsme se rozloučili s Lisabonem a jednoho dne k večeru z přístavu odjeli lodí do Barreira a odtud rychlíkem do jihoportugalského **Fara** (zeměpisná šířka nádraží 37,02°), kde jsme přestoupili na motoráček, který zajel ještě asi setinu stupně na jih, takže jsme v něm projeli naším nejjižněji⁸ položeným bodem, a dovezl nás až do **Vily Real de Santo Antonio** na pravém břehu Guadiany, tvořící hranici se Španělskem. Na zahrádce příjemné kavárny či pekárny jsme posnídali, po noci strávené ve vlaku se procházkou tímto příjemným městečkem protáhli a odjeli autobusem⁹ do sluncem rozpálené **Huelvy**, kde nás příjemně překvapil velmi dobře klimatizovaná elektrická vlaková souprava jedoucí da našeho dalšího dílčího cíle, do **Sevilly**. Konečně jsme byli v **Andalusii!**

Program jsme museli přizpůsobit tomu, že asi 80 hodin po odpoledním příjezdu do Sevilly odjíždělo Talgo z Córdoby do Barcelony. Obě navštívená andaluská města jsme si pěkně užili, v Seville jsme spali dvě noci v menším prostém hotelu v centru městu, kde k zajištění tepelné pohody nesloužila klimatizace, nýbrž u stropu visící ventilátor. Byli jsme za něj vděčni. V Córdobě jsme strávili jednu noc v novějším hotelu nedaleko od starého centra města na náměstí, kde byly v chodníku příjemné fontány. Navštívili jsme ty nejdůležitější památky – začali jsme věží Giralda u někdejší mešity v Seville, ve velké córdobské mešitě jsem si uvědomil, že mi jsou bližší muslimské ornamenty než katolická výzdoba budící rozpaky v souvislosti s druhým (v kalvínsko-židovském číslování) přikázáním desatera. Nejde jen o ty rozpaky, ale i o inspiraci k soustředění. Viděli jsme maurské zahrady (zvláště kolem sevillského Alcázaru), pěkné, ale trpící nedostatkem vody, nahlédli jsme do několika různých patí (zelených atrií či dvorků), obhlíželi jsme různé restaurace, odvaha dát si nějaké místní jídlo rostla, ale prosadila se až cestou zpět v Katalánsku. V **Córdobě** jsme prošli židovskou čtvrtí, zašli i na druhý břeh Guadalquiviru, odkud se nám naskytl úžasný celkový pohled na město a viděli jsme i Římský most, Arabský mlýn a pevnost Calahorra. Tři a půl dne v andaluských městech jsme skutečně prožili velice bohatě.

Talgo do Barcelony nám potvrdilo, že regionální vlaky ve Španělsku jsou mnohem příjemnější než dálkové. Příjemné pro nás bylo, že jedna cestující nám nabídla výměnu místa, takže jsme seděli vedle sebe. K vlaku se během jízdy připojovaly další vozové skupiny. Většinu cesty jsem prospal, zaregistroval jsem stání a úvrať ve Valencii. Místenku až do Barcelony jsme nevyužili; vystoupili jsme už v katalánské **Tarragoně** s památkami na Římskou říši, četnými vykopávkami a i sochou apoštola Pavla, který ji podle některých pramenů navštívil. Po příjezdu jsme si zajistili nocleh, strávili tam bohatý den, zpestřený podvečerním vykoupáním v moři a druhý den

⁸ Odhaduji, že v syrakuské Ortidže jsme dosáhli na 37,05° N.

⁹ V minulosti snad trať do Španělska pokračovala.

pokračovali už regionálním vlakem bez přestupu v Barceloně do **Girony** či španělsky **Gerony**, kam jezdíval na pracovní pobyty Robert Ponec a bývala tam s ním i Eva¹⁰. V době naší návštěvy však Poncovi byli v Praze. V Gironě jsme si obvyklým způsobem zajistili jeden nocleh a odpoledne po příjezdu z Tarragony se vypravili do **Figueres** (šp. **Figueras**), odkud jsme si přivezli dva silné příjemné zážitky; jedním byla prohlídka originálního muzea **Salvadora Dalího**, který se v tomto katalánském městě narodil i zemřel (1904-1982), druhým pak návštěva restaurace, kde jsme si dali španělskou paellu, já jsem snad měl "dary moře", na což si Evi netroufla a vybrala si něco méně exotického.

V Gironě jsme strávili poslední noc na Iberském poloostrově. A tak jsme si večer zašli na víno, ve starém centru města na "zahrádce" (tj. příjemné posezení vlastně na ulici). Zklamání, že bílé víno nebylo vychlazené, jsem nakonec snad překonal a jen jsem je uložil do mysli jako jeden z nezapomenutelných zážitků z cesty.

Z hotelu jsme viděli na střechy starých gironských domů, což v nás povzbudilo v chuti druhý den si krásnou historickou Gironu prochodit. Kdesi, snad v katedrále, měli prospekt i v češtině. Když jsme katedrálou procházeli, setkali jsme se s něčím pro nás evangelíky zvláštním, a – upřímně řečeno – poněkud smutným: v jedné kapli kněz sloužil mši, ač tam kromě něho nebyl nikdo fyzicky přítomen.

Na sklonku odpoledne jsme klimatizovanou elektrickou jednotkou odjeli za hranici do francouzského **Cérbere**¹¹, abychom odtud pokračovali přes XXmigliu a Veronu do Prahy. Na cérberském nádraží bylo lidnato, takže jsme nechtěli spoléhat, že najdeme místo k sezení, a když už jsme situaci řešili, na Evinčin návrh jsme si koupili lehátka. Z Cérbere do XXmiglie jely za sebou vlaky dva, náš lehátkový vůz byl v tom druhém. Lehátka byl dobrý nápad, během noční cesty jsme si odpočinuli. S XXmiglií byl zas spojen negativní zážitek, tentokrát spojený s železnicí, a hned dvojnásobný. Italské železnice nechali náš vlak asi půl hodiny před nádražím stát, kvůli čemuž nám ujel přípoj do Milána. Použití naše režijky na italské vlaky IC vyžadovalo zaplatit příplatek. U nás při zmeškání přípoje z viny železnice lze vlakem vyšší kvality jet bez příplatku. V XXmiglii mi tvrdili, že bez příplatku IC použít nemůžeme. A tak, majíce už vidinu návratu domů, jsme se se zdržením smířili. Dobré spojení se v našich představách rozplynulo, zato jsme se ještě trochu porozhlédli po naší oblíbené Veroně a pak s nočním přestupem v **Brenneru**, kde Italové nebyli schopni či ochotni poskytnout jakoukoli informaci o železničním provozu na sever od jejich stanice, jsme vyrazili přes Innsbruck k domovu. Byla to sice namáhavá, ale krásná a bohatá dovolená. Neviděli jsme Granadu, neviděli jsme Madrid ani staré

¹⁰ O Poncových jsem se zmínil v kap. 7.5. Eva kdysi učila s mou Evinkou Nad Štolou, její manžel Robert je kvantový chemik, profesor Přírodovědecké fakulty UK, dnes už oba v důchodu.

¹¹ Francouzské vlaky mají konečnou stanici ve španělském Port Bou, avšak vyjíždějí z francouzského Cérbere. Se španělskými vlaky je to podobně, dojíždějí až do Cérbere, avšak vyjíždějí z Port Bou. Obě nádraží jsou velká, kolejiště je na obou stranách budovy (španělské vlaky na východní straně, francouzské na západní); mezi oběma nádražími jede vlak tunelem, předpokládám, že tunely jsou dva.

španělské hlavní město Toledo, ale dojmů i fotek jsme si přivezli hodně a vrátili jsme se spokojení. A po 13 letech jsme se do Madridu i do Toleda podívali. O tom však až v 8. části Pamětí.

Příští naše cesta do zahraničí byla v neobvyklou roční dobu – v května 2002. Evinka se totiž dostala do jakéhosi programu zabývající se možnostmi vyučovat fyziku na střední škole v angličtině. V jeho rámci byli na gymnáziu Jana Nerudy tři italské středoškolské učitelé fyziky, **Alfonso Raspi** z Udine a dvojice kantorů z lombardské Verbanie. Vzpomínám si, jak jsme s nimi jednou obědvali někde v Opatovické ulici na Novém Městě. Evi se pak měla podívat do **Udine** a poslechnout několik anglicky vyučovaných Alfonsových lekcí. Využili jsme možnosti jet společně na drážní volnou jízdenku. Já jsem si vzal dovolenou a snažil jsem se být Evince užitečný i svou chatrnou italštinou, např. k překládání nějakých textů z učebnic. Alfonso měl 43 let, byl svobodný a žil se svou 82letou maminkou v nevelkém rodinném domku na jižním okraji Udine. Ubytovat nás tam nebyl problém; byl jsem fascinován tím, že v domku, kde žili dva lidé, byly tři koupelny se záchodem. Zaujal nás systém jídel s několika menšími chody, samostatným chodem bylo třeba maso, jiným zas těstoviny s omáčkou. Alfonsova maminka nás přijala vlídně a snažila se nám pobyt u nich zpříjemnit.

Škola Zanon v Udine byla prostorná, venku hodně místa na parkování; učitelé neměli svá místa v kabinetech a ani sborovna nebyla prostorná. Rozvrh byl dělán tak, že hodiny na sebe navazovaly, a přestávky se trávily většinou v kantýně. Tehdy jsem pochopil, v čem jsou ty italské náprstky s kávou užitečné – není problém je za přestávku vypít. Alfonso přestávky rád využíval, což zřejmě vedlo k jeho potížím s krevním tlakem.

S Alfonsem jsme poznali krásy Udine i tamní obdobu univerzit třetího věku, v organizaci jejíž činnosti se angažoval. Vzal nás i se svou snoubenkou Gabriellou autem na dva výlety do krásných a historicky zajímavých friulských měst – jednak do **Cividale** nedaleko slovinských hranic, jednak na jih do opevněné **Palmanovy** tvaru devíticípé hvězdy, do dnes nevelké **Aquileie** s bohatými vykopávkami (bývalo to jedno z největších měst Římské říše) a do ostrovního **Grada**, významných přímořských lázní. Na závěr měl pro nás naplánovaný výlet do severního okolí Udine, který jsme museli oželeť, neboť kvůli avizované stávce na železnici jsme museli odjet domů dříve než jsme plánovali. Gabriella nás pozvala s Alfonsem na večeři; bydlela se svou dcerou Martinou¹², která byla studentkou gymnázia Zanon, a tedy i Alfonsovou studentkou, v činžáku v prostorném, avšak normálně velkém bytě; koupelny se záchodem tam byly dvě. Mít aspoň dvojí příslušenství v bytě je dobrý, užitečný zvyk. – S Alfonsem a Gabriellou jsme byli na Martinině absolventském koncertě; doba začátku 21 hodin mě poněkud vyděsila; koncert skončil docela rozumně ve 22:30 a byla to taková milá společenská záležitost.

¹² Ta se večeře účastnila spolu s námi a se svým přítelem Sebastianem.

Kromě Alfonsových hodin fyziky jsme si poslechli asi dvě hodiny matematiky, které učil asi padesátiletý Daniele Faleschini, s nímž a ještě s několika kolegy jsme strávili příjemnou konverzaci jeden večer na zahrádce restaurace; co nás asi nejvíce zaujalo, byly zmínky o friulštině¹³, místním jazyku, který se probouzí k životu.

Z Udine jsme si udělali ještě dva výlety vlakem, jednak do **Benátek**, abychom si připomněli toto neobyčejné město, jednat do **Terstu**, kde jsme se chtěli podívat do míst, která jsme při návštěvě z Nové Goricy neviděli, a to jak ve městě, tak i v okolí. Především šlo o známý zámek **Miramare**¹⁴, který se stal inspirací i pro stejnojmenný strašnický hotel, z něhož se ovšem na moře koukat nedá. Od vlaku jsme omylem vykročili trochu delší cestou, což bylo úžasné štěstí, neboť jsme šli kolem významného *Ústavu teoretické fyziky Abduse Salama (Abdus Salam International Centre for Theoretical Physics [ICTP])*, založeného roku 1964. Interiér Miramare jsme nenavštívili, avšak těšili jsme se z parku, který je zároveň arboretum a botanickou zahradou. – Pro mne byla velkým zážitkem odpolední jízda tramvají do předměstí **Villa Opicina**¹⁵, které je vysoko nad Terstem (vlak k překonání výškového rozdílu jede snad asi 30 km). Tramvaj v části trasy je vzhůru sunuta ozubnicovým vozem, který pak dolů pomáhá brzdit. Byl bych býval rád viděl tamní nádraží – přechodovou stanici do Slovinska, ale nebyl na to čas ani síly; ty jsme raději šli načerpat do kavárny, kde Evince přinesli jiný zmrzlinový pohár, než si přála, a mně se to podařilo s číšníkem vyreklamovat, takže jsme se z Villy Opicina do Terstu vraceli v pohodě.

Domů jsme chtěli odjet večer v sobotu 21. května. Ovšem to už by bylo po začátku 24hodinové stávky, a tak nám nezbylo, než oželet naplánovaný výlet a odjet už po poledni. Cesta domů pak již proběhla bez problémů, i nesmírně brzký ranní příjezd do Prahy jsme zvládli. A já jsem si jako suvenýr italské vydání Jeruzalémské Bible.

Jarní cesta do Itálie byla předzvěstí zajímavého léta 2002. Kvůli souvislostem se o něm zmíním až v kapitole 7.10 a teď přeskočím do roku 2003. Uvědomili jsme si, že Evropa není jen ta, která pro nás byla do roku 1989 nedostupná. Nemám teď na mysli Slovensko, kam česká režijní jízdenka platila bez omezení. Nebyli jsme např. v celkem blízkém **Maďarsku**, a tak jsme v létě 2003 zamířili tam. Ubytování jsme si našli v **Budapešti**; první noc jsme strávili v dost podivném nedůvěryhodném hotelu v centru a jak jsme se po městě a jeho možnostech rozhlíželi, rozhodli jsme se pro několikadenní síťovou jízdenku na hromadnou dopravu a našli jsme ubytování poněkud mimo centrum, ale blízko stanice metra. Budapešť jsme si užili, navštívili jsme tam i ve staré termální lázně a podnikli výlet do historické **Ostřihomi** a tam

¹³ Friuli – Venezia Giulia (Furlansko – Julské Benátsko) je italský správní region, jehož hlavním městem je Udine. Místo *friulština* se používá označení *furlanština* a má být blízka švýcarské rétorománštině.

¹⁴ Dívej se na moře.

¹⁵ Původ názvu je slovanský, nemá ovšem nic společného s opicemi, "Opicina" je ze slovinského či chorvatského *opčina*, což znamená *obec*.

především do areálu s hradem, katedrálou a sochou sv. Štěpána, a také s výhledem z výšky na Dunaji a za ním se rozkládajícím slovenským Štúrovem. Poslední noc v Maďarsku jsme strávili v příjemném hotelu v Šoproni, městem ze tří stran obklopených Rakouskem. Navštívili jsme tam jakési etnografické muzeum, kde průvodce, který znal jen pár slovenských slov, nám názorně ukazoval jakýsi historický technologický postup. Přívětivá **Šoproň** nás překvapila velkou hustotou zubařů. Zřejmě to souvisí s obklopením Rakouskem, je pravděpodobné, že maďarské ceny jsou možná i dost výrazně nižší než Rakouské.

Když už jsme byli v konvexním obalu Rakouska, rozhodli jsme se navštívit ještě **Graz**¹⁶, kde jsme strávili také jednu noc. Graz se tehdy připravoval na jmenování městem evropské kultury 2003, a tak se všude opravovalo, upravovali, ba i stavělo. Městu tehdy dominovaly dvě věže na kopci v centru, k nimž jsme se také zašli podívat. Graz jsme dost prochodili; velice nás tam zaujalo dvojité točité schodiště v městském hradu (Grazer Burg; má spíš charakter zámku, je sídlem štyrské vlády). Z Grazu jsme se spokojeni vrátili přes Vídeň domů.

Otevření hranic neznamenal, že bychom od té doby chtěli trávit dovolené jen v cizině. V polovině devadesátých let jsme třikrát využili možnost trávit rodinnou dovolenou spolu "Pardubickými" ¹⁷ v církevních objektech, v roce 1994 to bylo ve **Velké Lhotě u Dačic**, v následujících dvou letech o kousek západněji ve **Valtínově**. Ve Velké Lhotě jsou dva toleranční kostely i s farami, augsburský (luterský) a helvetský (reformovaný). Tenkrát ještě byl ve Velké Lhotě sbor, jemuž ovšem stačil jeden kostel – luterský, a pro vlastní potřeby si ponechal helvetskou faru, i když tehdejší farář Petr Melmuk bydlel na faře v Telči, kde jeho maminka Eva Romana působila jako farářka (a zároveň byla docentkou církevních dějin na Evangelické teologické fakultě) a tatínek Jiří tam byl emeritním farářem. Celý tento komplex budov je nazýván skanzenem české reformace, přičemž nejkrásnější stavbou, skutečně jakýmsi památkem, je reformovaný kostel, v jehož interiéru byly (a snad stále jsou) na zdech ornamenty a verše z Písma. V neděli po bohoslužbách nám paní docentka Melmuková vyprávěla o až dojemné reformační historii Velké Lhoty a zmínila se i o méně radostné současnosti; evangelíků je nemnoho a mezi nimi jsou muži, kteří si sice na svém evangelictví zakládají, avšak do kostela nechodí. Luterskou faru sbor nabízí k prázdninovým pobytům a tam jsme se pohodlně i s Jardovou rodinou ubytovali.

Rád vzpomínám na chvíle trávené ve Velké Lhotě s Jardou, ať už šlo o čtyřicetkilometrový výlet s ním a s Věruší¹⁸ na Javořici – bez jakéhokoli použití dopravy, takže jsme si po návratu mohli zajít do hospody na odpolední utopence – , nebo o s pěší cestou spojené návštěvy karmelitánského kláštera v Kostelním Vydří u

¹⁶ Český název *Štyrský Hradec* se používá už dost zřídka; jméno *Graz* je slovanského původu a s *Hradec* souvisí, uplatňuje se blízkost Slovinska.

¹⁷ Jarda byl v letech 1984-1998 farářem v Pardubicích

¹⁸ Jardova prvorozená dcera Věra

Dačic, kde sídlí (či aspoň tehdy sídlilo) Karmelitánské nakladatelství s bohatě zásobeným knihkupectvím. A v Dačicích jsme viděli neobvyklý v té době asi 10 let starý pomník tvaru veliké kostky cukru; připomínal, že právě v tomto městě byla vyrobena roku 1843 první kostka cukru na světě. Od naší návštěvy bylo okolí pomníku ještě upraveno.

POMNÍK KOSTKY CUKRU V DAČICÍCH

Žulový pomník vybudovaný v roce 1983 patří k turisticky nejvyhledávanějším místům ve městě Dačice. Jeho bezprostřední okolí bylo v roce 2012 osazeno pamětními deskami, které ve dvanácti cizích jazycích připomínají rok 1843, kdy se na své vítězné tažení evropskými a světovými trhy vydal dačický vynález - kostkový cukr. Pomník stojí v parčíku poblíž vysoké renesanční věže kostela sv. Vavřince.

Velká Lhota byla poslední společnou dovolenou naší pětičlenné rodiny. Příští dva roky jsme byli na nepoužívané faře ve Valtínově (je tam kazatelská stanice sboru v Jindřichově Hradci), nejdříve bez Radky, která byla doma s pohmožděnou nohou po pádu z kola na několikadenním výletě mládeže do Českého Ráje, o rok později pak bez Jitky, která už byla Řežábková.

Svatbám našich dcer, jejich odchodu z domova a s tím spojenému krásnému rozšíření rodiny o zetě a pak o vnučata se chci věnovat v kap. 7.10 a pak i v 8. části, kam patří i další generace. Zde bych se rád jen zmínil, že na onom cyklistickém výletě byla i Jitka se svým Pavlem. Pavel se o zraněnou Radunku úžasně laskavě a promyšleně postaral. – Během první dovolené ve Valtínově měla Jitka asi čtvrt roku před svatbou; vzpomínám si, jak jednou brzy ráno jsem se s ní šel projít do blízkého města Kunžaku (leží na úzkokolejce Jindřichův Hradec – Nová Bystřice), aby mohla volat do Prahy, zda se už narodila její budoucí neteř Tereška.

Valtínov má velice hezké okolí, nedaleko je i rybník s možností se koupat; prožili jsme tam dvě odpočivné dovolené s Jardovou rodinou. A ty se nám s Evi staly inspirací trávit dovolené ve dvou ve vlasti. A tak až do popsané dovolené na Pyrenejském poloostrově jsme odpočívali v Česku a poznávali krásy naší vlasti. Tehdy ještě nebyl dostupný internet, a tak místa a hotely jsme vyhledávali pomocí telefonního seznamu (ten zas pro změnu teď už není). Roku 1996 jsme se kromě Valtínova rozhodli zajet si do Náchoda a blíže poznat severovýchodní Čechy. V telefonním seznamu jsem vybral hotel Výhledy, myslím, že jsem dokonce někde zahlédl zmínku o přijatelné časem vyjádřené vzdálenosti z centra Náchoda, a týdenní pobyt tam zajistil. Jenže ono se asi v té době začala vyskytovat praxe, s níž jsem se dosud nesmířil – časový údaj o vzdálenosti se často netýká chůze, nýbrž jízdy autem. A tak po příjezdu na náchodské nádraží nás čekaly asi 4 km s velkým stoupáním, než jsme dorazili k cíli. Výhoda byla, že zas jsme to měli docela blízko do kopců, především k rozhledně na Dobrošově. Poněkud smutné dojmy jsme si přivezli z Broumova, kde jsme se byli podívat ve velikém, právě opravovaném benediktinském klášteře, v němž žil jeden mnich, který byl starý a slepý a navíc nebyl benediktin. Broumovsko je hezký kraj, ale život jako by se tam téměř zastavil. Když už jsme byli v Broumově, nedalo mě to a zajeli jsme i na konečnou vlaku do Otovic, kde mě zklamalo, že navazující trať do polské Ścinawky už neexistuje¹⁹. Přímo v městě Náchodě kolem zámku jsme si rádi prohlédli sochy **Olbrama Zoubka**, autora posmrtné masky Jana Palacha a pomníku Milady Horákové před smíchovským evangelickým kostelem. Po letech jsme se dověděli, že kolem hotelu Výhledy se točily různé nekalé praktiky všelijakých mafiánů, ale ty nám už nemohly hezké dojmy vzít.

Roku 1997 jsme zamířili opačným směrem – do pošumavského Vimperka. Ubytování jsme měli v hotelu hned u nádraží, což po zkušenosti z Výhledů bylo nesmírně příjemné. Výhled z terasy na vlaky jsem uvítal. Město samo se nám líbilo a podnikali jsme odtud pěší, vlakové i autobusové výlety. Velice jsem se těšil na výlet z Nového Údolí někam směrem k severozápadu. Do Nového Údolí za komunistů vlaky buď nejezdily, nebo sice jezdily, ale nikoli pro obyčejné lidi. Teď jsme tam dojeli plným motoráčkem, který vezl speciální vůz (či dokonce dva) pro přepravu bicyklů. Zastávka je přímo na německé hranici a podobně jako v Otovicích, ani tam trať už dále nepokračuje (jakoby ti západní Němci vůbec nepřipustili, že komunismus u nás jednou padne!). Od zastávky se rozbíhají asfaltové cesty do krásné krajiny – pobyt české armády aspoň v některých ohledech zřejmě přírodě prospěl (na rozdíl od pobytů sovětských vojsk). Kam jsme tehdy došli, to už si nevzpomínám. Ale byl to zdařilý výlet (což se ostatně dá říci o celém vimperském pobytu).

V následujícím roce jsme zamířili do slezské metropole Opavy, kde jsme bydlili v hotelu nacházejícím se v tribuně stadiónu. Se zájmem jsme poznali slezskou metropoli a s ní severovýchod země Moravskoslezské: Lázně Jeseník (a cestou peáž

¹⁹ A dnes už ani do Otovic vlaky nejezdí; končí v Broumově. Je to smutné.

přes Gluchořazy [a tam úvrať], pro mne zajímavou, i když jsem ji měl projetou už zdřívějška), Krnov, Hradec nad Moravicí (tam jsem býval služebně, ale teprve s Evinkou jsem si zámecký park užil) aj. Byli jsme v Opavě na bohoslužbách a tam jsme se dověděli, jak veliká tam byla předchozího roku povodeň. Úplně nás šokovalo, že i náš hotel-stadion, který nebyl zrovna blízko řece, byl odříznut vodou od světa.

Během školení v Českých Budějovicích mě napadlo, že bychom mohli s Evinkou strávit dovolenou v nedaleké Třeboni; zajel jsem se tam podívat, a skutečně roku 1999 jsme prožili snad dva krásné týdny v tomto jihočeském, rybníky obklopeném městě. Petrunka s Radunkou nám půjčily své bicykly, které nám úžasně posloužily a dokonce – byť jsme neopustili Čechy – jsme na nich podnikli **CESTU KOLEM SVĚTA**. Umožnilo nám to dědictví Jakuba Krčína z Jelčan a Sedlčan (1535 – 1604), který zakládal na Třeboňsku rybníky, a mezi nimi přímo v Třeboni rybník Svět. Cesta po loukách kolem Světa asi nebyla tak příjemná jako ostatní výlety na kole, na něž jsme jezdili dopoledne, kdy ještě byla teplota vzduchu docela příjemná; po nich jsme přes poledne odpočívali a v pozdějším odpoledni chodili k Světu se koupat a případně se posilovat langoši, které ve velmi dobré kvalitě ve stánku na koupališti u rybníka prodávali. Dopolední výlety na kole nebyly nijak dlouhé, zpravidla tak 30 až 40 km, ale cesta krásnou krajinou, lesy či po hrázích rybníků měla veliké kouzlo. Peší chůze by na jejich místě asi byla poněkud fádni.

Vnitrostátním dovoleným jsme zůstali věrni i v posledním roce druhého tisíciletí. Strávili jsme hezký pobyt v **Tachově**, byť v dost vybydleném hotelu, kde hrozilo, že ani nebudeme mít vlastní příslušenství. Pak to však dopadlo dobře, v hotelu k nám byli vstřícní, město se nám líbilo; v neděli ráno jsme se zašli podívat do katolického kostela a překvapilo nás, že jsme sotva našli místa, bylo plno. Museli jsme zůstat někde na kraji, abychom mohli odjet vlakem na výlet do oblasti Přimdy. Během dovolené jsme poznali Tachov, který se nám líbil, včetně asi 3 km z ruin se kříšící novorománské jízdní²⁰, podnikli jsme vlakem celodenní výlety do Plané u Mar. Kázní, do Lázní Kynžvart a do Horšovského Týna a prochodili příjemné okolí tohoto možná nejmenšího českého okresního města.

Jak už jsem se zmínil, v následujících letech jsme na dovolenou za hranice vyjžděli, což ovšem nevyklučovalo zajímavé cesty po Česku. Roku 2001 jsme se spolu s **Honzou a Majkou Zadražilovými** nechali inspirovat datem 28.10, které ovšem připadlo na neděli, takže nešlo o "prodloužený víkend" a společně jsme se podívali do míst, kde Honzova a moje maminka trávily dětství a odkud pocházeli jejich předkové. Sešli jsme se u vlaku v Kolíně, dojeli do **Jihlavy**, kde jsme se ubytovali a zajeli do **Brtnice**, navštívili tam muzeum arch. Hoffmanna, vyptali jsme se na pivovar a zašli k němu, přičemž náš zájem vyvolal určité zděšení, neboť jsme byli považováni za restituenty, což jsme uvedli na pravou míru, protože babička Zadražilová pivovar v roce 1931, tedy rok po dědečkově smrti prodala, večer jsme pak v Jihlavě shlédli

²⁰ Něm. *Heiligen*; býval tam paulánský klášter, který skončil jako ruina

nějaké festivalové filmy a druhý den odjeli vlakem do Jindřichova Hradce a odtud soukromou úzkokolejkou (museli jsme si tedy koupit lístky, což byl pro nás nevšední zážitek) do **Kamenice nad Lipou**, kde jsme poobědvali, a pak do **Černovic**, odkud pocházejí oba rodiče Honzovy i mojí maminky. Dost času jsme strávili na hřbitově a pak se rozloučili – my jako držitelé drážní režíjky jsme odjeli vlakem (do Obrataně nám ovšem režíjka nic platná nebyla) a Zadražilovi se racionálně rozhodli pro autobus.

Na společné dovolené s **Jardovou rodinou** jsme navázali roku 2003 společným pobytem s Věrkou a Jardou v církevním rekreačním středisku Sola Gratia v **Bystřici pod Hostýnem** při cestě na Hostýn. To byl častý cíl našich vycházek, líbila se nám tam Jurkovičova křížová cesta, vztah k pouťovým stánkům jsme však měli opačný. Zaujala nás hostýnská větrná elektrárna, tehdy jich v naší zemi ještě bylo jen málo. Někdy jsme trávili čas zvláště já s Jardou a zvláště Evi s Věrkou, s Jardou jsme si někdy vyšli ve dvou na Hostýn (Jardovi ona "peleš lotrovská" realizovaná prodejními stánky kolem poutního kostela zdaleka tolik nevadila jako Evince), jindy jsme si udělali větší výlet z Trojáku přes kolébku českých saleziánů Fryšták do Zlína, zatímco Evi s Věrkou užívali různých lokálních nabídek v Sola Gratia.

Povídání o cestách by nebylo úplné, kdybych se aspoň částečně nezmínil o těch, které jsem podnikal sám. V první části kapitoly jsem vzpomínal na cesty do Švýcarska a do Dánska s dotekem Švédska, teď zůstanu blíže k domovu. Evinka do Německa volnou jízdenku neměla, kdežto já ano, a aspoň trochu jsem ji chtěl využít. A tak kromě několika krátkých cest do Saska, při nichž jsem se podíval do **Míšně** a do **Pirny** (a odtud si zajel lokálkou do Dürrohrsdorfu – tehdy snad ještě železniční křižovatky, a hlavně místa, v jehož názvu se třikrát za sebou opakuje táž souhláska²¹), jsem podnikl dva delší jednodenní výlety, jeden do Bavorska a druhý dokonce až do Dolního Saska, oba do kulturněhistoricky významných míst. Bavorským cílem bylo **Řezno (Regensburg)**, které bylo pro začátky křesťanství v Čechách možná ještě důležitější než Tesalonika (Soluň, Thessaloniké). Mám za to, že bylo pro nás výhrou, že jsme nezůstali pod vlivem konstantinopolské církve a převládl u nás západní vliv. Z Řezna jsem si přivezl suvenýr: nešlo ani o připomenutí řezenského biskupství, ani o nějaký německý text či místopisný prospekt; koupil jsem si tam katalánskou gramatiku vydanou r. 1916.

Cestu do Dolního Saska jsem sice nazval jednodenní, avšak zároveň byla "dvounoční". Cílem bylo významné univerzitní město **Göttingen**, spjaté s životem a prací mnoha matematiků, fyziků a i dalších vědců; až tam jsme se např. dověděl, že tam působili významní jazykovědci, známí pohádkáři bratři Grimmové. Někdy kolem 6. nebo 7. hodiny ráno jsem přisedal ve Frankfurtu nad Mohanem a měl tam asi hodinu času; využil jsem ji k procházce a k chutné snídani v jedné brzy otevřené pekárně či kavárně. Rád jsem se po Frankfurtu rozhlížel, znal jsem jej z televizního

²¹ Slovo *Dürrohrsdorf* mi později velice dobře posloužilo při výuce Huffmanových kódů; hláska *r* se tam vyskytuje dokonce pětkrát!

seriálu o jednom sympatickém katolickém knězi, který byl amatérským policistou. Do Göttingen²² jsem pak jel bez přestupu přes známé univerzitní město Marburg (s lítostí, že mi na ně už nezbývá čas) a Kassel. Město Göttingen jsem si pořádně prošel a podíval se i do některých univerzitních budov. Univerzita je tam nejrozsáhlejší institucí²³, její část je soustředěná pohromadě, avšak různé univerzitní budovy jsou rozesety po celém městě. Na okraji starého města mě zaujal nápadný, hezky řešený pomník **K. F. Gause a W. Webera** (druhého z nich jsem si vždy spojoval jen s Lutherst. Wittenbergem). V Göttingen je hodně kostelů, přičemž největší z nich slouží jako depozitář knihovny, která patří k největším v Německu. Myslím, že je to důstojné řešení neradostné skutečnosti, že ač lidí přibylo, potřeba kostelů klesla. – Do Prahy jsem se vrátil touž cestou. Před možnou procházkou pozdně večerním Frankfurtem jsem dal přednost podřimování v prosklené čekárně umístěné ve dvoraně hlavového frankfurtského nádraží.

Kromě výletů do Německa jsem vždy rád trávil čas v **Českém ráji**, v **Českém středohoří**, ve východních a středních **Krušných horách**, na **Děčínsku**, v **Českém krasu** a na jiných hezkých místech své vlasti. Mimořádný svou délkou a bohatostí byl můj **krkonošský výlet**, kdy jsem od vlaku z harrachovské zastávky sešel do města Harrachova a pokračoval kolem Mumlavy a Krakonošovy snídaně vzhůru na horskou křižovatku *U čtyř pánů* a k Pančavské louce a dále přes Dvoračky na rokytnické nádraží (které ovšem je kus za Rokytnicí na území Jablonce nad Jizerou), a odtud několika vlaky domů. Do Prahy jsem dorazil kolem půlnoci. Byl to krásný, neopakovatelný zážitek. Ano neopakovatelný, a to hned ze dvou důvodů. S věkem ubývalo sil, a takovýto jednodenní výlet do hor ty síly potřeboval. A denní doba, kdy dráhy nabízely své služby, se zkracovala. Pozdní návrat z výletů přestal být možný, protože vlaky v pozdní denní dobu prostě přestaly jezdit.

K některým cestám v období blížící se šedesátky se vrátím v příští kapitole, kterou bych však rád především věnoval vzpomínkám na nesmírně důležité rodinné události.

4.10.2021, 1.1.2022

²² Existuje český název *Gotinky*. Odpovídá tomu, že německé substantivum *Göttingen* je pomnožné. V češtině se s ním nakládá zpravidla jako s maskulinem, což se i mému nevytříbenému němčinářskému citu přičí.

²³ Univerzitu tvoří 13 fakult a navštěvuje ji 31 600 studentů. Vyučuje zde přes 400 profesorů, které doplňuje na 4000 akademických pracovníků podporovaných více než 7000 technickými a administrativními pracovníky (Wikipedie, údaj z května 2021)